

Näpud mulda, lilled potti!

□ Kui Sillametsa noor peretütar kord akna peal ajatatud tomatitaimed pärast ümbruskonnas möllanud öökülma edukalt maha müüs, ei osanud ta aimatagi, et see ongi tema saatus. Täna seks võtab igal kevadel vähegi aiandusest lugupidav perenaine Sillametsale reisu ette. Lille ja taimekraami jätkub seal varasuveni, seepärast võib juba varase kapsa, maasika, tomati ja kurgi tuuri ette võtta. Ikka hea kodukandi kaup, mitte mõni piiritagune närtsinud kapasanäss. Aga kõige tähtsam, et aiakraam on kasvatatud armastusega ja küllap see-

pärast on maitsegi alati värsked ning magus. Milvi jagab lahkesti igasugu näpunäiteid ja uusi ideid, kui endal veel päris hästi selge ei ole, milline selle suve silmailu võiks ümber maja terendada. Tänavuseks uudiseks on suur petuuniate värvivalik, isegi kollaste õitega. Veel leidub kollaseid kuumasikaid, pacubasid, tulipunaseid ja jälle popiks saanud salviaid, hõbedase lehega gazaniaid. Lisaks juba tavaks saanud suvelilled ja aedviljade istikud. Mis muud kui näpud mulda!

TÄNA LEHES:

Juhtkiri lk. 2

Vallavolikogust lk. 2

Ilus on kui

taim kasvab lk. 3

Programmist

LEADER lk. 4

Elust Eestimaal lk. 5

Loodushoiu-

toetustest lk. 5

Hermann Tõnissoo

lk. 6-7

TLJLS särjepäevad

lk. 8

Näiteringi tegemised

lk. 9

Ökokrati nädal

lasteaias lk. 10

Aasta puu – paju

lk. 11

Siitkandi Ottidest

lk. 11

Kuhu minna lk. 11

Sport lk. 12

JUHTKIRI

□ Tore on olla ise ema, kuid mida tunnevad maikuu teisel pühapäeval naised, kellel ei ole õnne olla ema? On neid, kel see valik on olnud vabatahtlik, kuid ka neid, keda saatus pole soosinud. Mul on tuttav vanaproua, kel aastaid 82. See sõnastus on täitsa vale, sest tegelikult ta on mulle nagu teine ema. On kordi, kus leian temalt rohkem tuge ja armastust kui oma emalt. Saatus on olnud tema vastu karm. Mitu raseduse katkemist ja lõpuni kantud laps, kes suri arstide hoolimatuse tõttu veel enne sündi. Helistasin talle täna Emadepäeva hommikul ja kutsusin pidulikku lõunat sööma. Ta rõõmustas kutse üle, kuid ta nuttis lohutamatuult ja palus luba mitte tulla. Emadepäev on tema jaoks liiga valus ja kurb päev. Ma ei käinud talle peale. Ütlesin vaid, et ma armastan teda nagu oma ema! Tahaks nüüd veel, neljakümnesena, tunda, kuidas oleks süle võtta tillukene piimalõhnaline olevus. Tahaks veelkord tunda värskeid ja päikeselisi ematundeid. Küll oskaks nüüd suhtuda kõigesse teistmoodi – nautida rasedust, uue maailmakodaniku sündimist. Koos kalli inimesega. Nõukogude ajal oli see ju vaid kinniste uste taga olev naiste maailm, kuhu mehi ligi ei lastud. Tol ajal peeti 40-aastast sünnitajat lihtsalt imelikuks. Nüüd tahaks aga näha, kuidas väike maailmakodanik kasvab, areneb, inimeseks saab. Tahaks nautida HETKE.

Piret Zimmermann

Vallavolikogust

□ Tõstamaa Vallavolikogu istung toimus 28. aprillil 2006. a Tõstamaa keskkoolis. Korraldati ekskursioon koolihoones, millele järgnes koolidirektori Toomas Mitti ülevaade Tõstamaa keskkooli tegevusest. Istungi päevakorras oli:

Hariduse arengukava arutelu

Kuulati Toomas Mitti ettekannet. Koolis läbiviidud SWOT analüüsi käigus oli välja toodud kooli tugevamate külgedena: remonditud koolimaja, õpetajate üksmeelset kollektiivi, tugevat kaadrit, normaalse suurusega klasse, juhilubade saamise võimalust, valla toetust.

Nõrkade külgedena: õpilaste õpihuvi puudumist, ülepaisutatud õppekava.

Võimalustena: IT alase õppemahu suurendamist, huviringide laiendamist, mõisa kasutamist turismiobjektina.

Ohtudena: probleemseid õpilasi linnast, õpilaste vähesust, koolivägivalda, õpetajate madalat palka.

Arutelu käigus toodi välja seisukohad, et kool peaks tegelema kõigi lastega, sealhulgas ka probleemsete lastega. Eelkutsuõppe va-

likul võiks arvestada ka piirkondlikku huvi. Arengukava eelnõuga saab tutvuda kooli kodulehel.

Teehoiukavast

Ettekanne vallavanemalt Toomas Rõhult. Korraldatud jäätmeveole ülemineku kord ja korraldatud jäätmeveo rakendamise juhendi teine lugemine.

Peale arutelu otsustati kord kehtestada. Määrus avalikustatakse valla kantsleis ja valla kodulehel. Jäätmekava ja jäätmeeeskirja muutmise teine lugemine.

Infot muudatuste kohta andis valla keskkonna – ja arendusnõunik Kerli Brandt. Otsustati: muudatused kinnitada. Eeskirjad on valla kodulehel.

Korraldatud jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks avaliku konkursi korraldamise korra teine lugemine. Otsustati kord vastu võtta. Avalikustatakse valla kodulehel.

Detailplaneeringu algatamine

Otsustati algatada Tõstamaa vallas Pootsi külas asuva Mereranna maaüksuse detailplaneering, mille eesmärgiks on maaüksuse kruntideks jagamine suvi-

late ehitamiseks ning sellega seoses maa sihtotstarbe muutmise.

Maatoimingud

Ettekanne valla maanõunikult Helle Vahemäelt. Otsustati: anda nõusolek Tõstamaa vallas, Kastna külas asuva Antsu katastriüksuse (katastritunnus 82602:003:0014) jagamiseks kaheks eraldi katastriüksuseks ja muuta maa sihtotstarve: Antsu katastriüksus, maa sihtotstarve on elumumaa 100 %. Jaagu katastriüksus, maa sihtotstarve on elumumaa 100 %.

Määrata Tõstamaa vallas, Kastna külas Kostiranna katastriüksuse (katastritunnus 82602:003:0098, pindala 2,04 ha) maa sihtotstarbeks elumumaa 100 %.

Anda nõusolek Tõstamaa vallas, Päraküla külas asuva Killumaa-Kopli katastriüksuse (82603:001:0038) jagamiseks kaheks eraldi katastriüksuseks.

Anda ajutiseks kasutamiseks Värati Arenduse Osahingule Värati külas ligikaudu 27 ha looduslikku rohumaad karjatamiseks, kuni maa omandiõiguse vormistamiseni.

Eve Sahtel
vallasekretär

laupäeval, 10.juunil algusega kl. 10.00

POOTSI LAAT

Oodatud kauplejad ja meelelahutajad!

Info tel. 5276562 (Rando) või 53321366 (Reet)
Õhtul teevad pidu "KIHNU POISID"

Jälgi reklaami!

TOIMETUS

Toimetaja Ülle Tamm Tel. 505 5340 Küljendaja Merike Tamm,
Internet: www.parnumaa.ee/tostamaa/tt
Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Seliste Jaani pood, Pootsi pood,
Tõhela pood ja raamatukogu, Tõstamaa bensiniijaam.
Trükikoda Hansaprint
Tiraaž: 600tk

Ilus on, kui taim kasvab

□ Ei ole Sillametsa rahval aega poe juures passida ja niisama päevakest looja karja veeretada, igal pereliikmel on oma töö. Milvi ise rassib juba varalgest kasvuhoonete vahel ringi, aga mehed sobitavad põllul kapsataimi mulda. Sillametsa on vanadest aegadest kaluritalu

st, et mehed on kalamehed ja naised tegid põldu. Aga Milvi on siin kõik aedniku usku pööranud ja kalastakse vahel hobi korras. Kunagi peeti siin talus ka loomi, aga seda peab perenaine raisatud ajaks, sest käed kohe kipuvad mulda ja taimekasvatus oli südamelähedasem. Milline

talus see ilma peremeheta hakkama saab ja nii vaatas Milvi kohalikud külapoisid kriitiliselt üle ja valiski Aivari, kel on alati lahtised käed masinavärkide alal. Eks Ranna poss ajas ikka pea segamini ka, meenutab ta kavalalt. Nüüdseks tükisuvad Sillametsa traktorite mootorid nagu kellavärk juba kakskümmend viis aastat ja suuremat tüli pole enestegi vahel olnud. Oma kolmele lapsele on pereema selgeks teinud, et nende töö on õppimine ja kui sellest peaks aega üle jääma siis lüüakse talutöödes meelsati kaasa. Tööle pole ta oma lapsi pidanud kunagi sundima, nad lihtsalt on tohutult tublid. Lapsed on kogu aeg töö kõrval olnud ja kindel, et noorperemeeski ühel päeval oma vanemate poolt alustatud edasi viib. Kui Milvil on selline talvine rahulikum aeg siis istub naine arvuti taga ja muudkui õpib ning otsib uusi aiandusuudiseid, ka meeldib talle väga lugeda raamatuid. Paarikuune hingetõmbe aeg on väga vajalik, sest muidu saab lihtsalt jaks otsa. Taimekasvataval on ju kogu aeg hirm nahas, sest põhjusi ebaõnnestumiseks on sadu.

Alates ilmast, kahjuritest, kehvast seemnest kuni selleni, et sookured tulevad ja lihtsalt saagi nahka pistavad. Eks vigadest õpitakse, lihtsalt aega kulub rohkem, arvab perenaine. Mis viga kasvatada, katsu sa müüa see on kõige raskem, arvab müüja haridusega aednik.

Tasapisi oma talu pidades teeb perenaisele tuska riigi suhtumine maainimesesse, riigiisasisid ei huvitagi, kuidas tegelik elu maal käib. Ei hooli riiklikul tasandil keegi kohalikust tootest, kuhu jääb patriotism, kurjustab perenaine. Üldiselt arvatakse, et maainimesed on joodikud ja tööpõlgurid, kes päevad läbi poe juures luuserdavad, aga need tublid, kes palehigis tööd rabavad ei hakka silma ja see solvab. Kui mõnda valijahäält vaja läheb siis näeb peenemaid masinaid küla teel ekslemas.

Milvi on vahel õnnelik ka, kord aastast septembris, kui kõik on hästi kasvanud ja edukalt maha müüdud, põllud puhtad ja küntud siis ta tunneb, et on hea olla. Tuleks september juba ruttu!

Ülle Tamm

LEADER on programm maaelu uuenduslikuks arendamiseks

□ Euroopa Liidus maaelu arendamiseks loodud toetusprogrammidest on LEADER selline, mille kaudu jaotatav raha peaks jõudma kõige lähemale maal tegutsevatele väikeettevõtjatele, selt-sile, igale maainimesele.

Pärnu Lahe Partnerluskogu

LEADER-tüüpi tegevuste elluviimiseks on Pärnumaal loodud tegevusrühm nimega MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu (PLPK), mis hõlmab Audru, Tõstamaa, Varbla, Koonga, Tahkuranna, Häädemeeste, Kihnu ja Sauga vallad. Igast vallast on partnerluskogus lisaks vallavalitsustele ettevõtjaid, mittetulundusühendusi ja sihtasutusi. 2003.a. alustades oli partnerluskogul 44 liiget ja selle juhatus 13-liikmeline. Peale viimast üldkoosolekut 27. aprillil on liikmete arv kasvanud 51-ni ja juhatus 17-liikmeliseks. Siinkohal rõhutan, et ühing on avatud kõigile soovijatele ja vastava protseduuri läbimisel on võimalik selle liikmeks saada. Partnerluskogu tegemistega saab tutvuda internetis aadressil www.plp.ee, mis on valminud Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi toel. Sama projekt võimaldas ka partnerluskogu liikmete koolitusi korraldada. Projektide taotlusvoor avaneb suvel.

Praegu on partnerluskogul kiire aeg, kuna sel suvel avatakse esmakordselt taotlusvoor projektide esitamiseks ja selleks ajaks peab olema valmis piirkonna arengustrateegia. Juba on olemas kõigi valdade arengukavade alusel tehtud nüüdisolukorra ülevaade. Käimas on piirkonna ettevõtlusuuring (seda teeb Pärnu Kolledži diplomand Tiia Lorents). Välja on vali-

tud kaks peamist tegevussuunda meie piirkonna jaoks aastateks 2006-2008. Need on:

□ Kohaliku elukeskkonna arendamine läbi investeeringute, seltsitegevuse, spordi- ja kultuuripärandi väärtustamise, sh. loodusressursi innovaatiline kasutamine piirkonna arendamisel

□ Kohaliku ettevõtluse tugevdamine läbi maamajanduse mitmekesistamise, võrgustike arendamise, uute lahenduste rakendamine ettevõtluse arengusse. Kohapealsete teenuste arendamine ja tootmisahelate pikendamine.

Asjaga seotud inimesed saavad kindlasti täpselt aru, mis eeltoodud punktides sisaldub, teistele aga teadmiseks, et nende alla mahuvad peaaegu kõik projektid, mis aitavad meie piirkonnas töökohti säilitada ja luua, külastajatele ligi tõmbavaks teha ja meie endi elu sisukamaks muuta.

Oluline on kohalike elanike kaasaraakimine strateegia koostamisel

Aastateks 2006-2008 jagatakse Eestis LEADER-tüüpi tegevuste - ametlikult nimetatakse seda Euroopa Liidu toetusmeetmeks 3.6-Piirkonna konkurentsivõime tõstmine läbi LEADER-tüüpi tegevuse - rahastamiseks 28 miljonit krooni. Sellest ühe osa saavad uued alustajad oskuste omandamiseks ja tegevusrühmade loomiseks, teise osa jagavad omavahel juba tegutsevad tegevusrühmad projektide alusel. Raha jaotamisel tegevusrühma kaudu on omapäraks see, et me peame loobuma ainult kitsalt oma valla peale mõlemast, nägema kogu rannäärset Pärnumaad ter-

vikuna. Peame mõistma, et meie huvides on ka arengud Varbla või Tahkuranna vallas. Piirkond peab arenema ühtsena, arvestades iga valla omapära ja vajadusi.

Selleks on partnerluskogu oma tegutsemisaja jooksul korraldanud kõigis valdades kokku üle 15 koosoleku kohalikele elanikele, millel on osalenud u. 200 inimest. Järjekordne kokkusaamine ring toimub kõige lähemal ajal, et saada teada võimalikult paljude huviliste soovide ja vajadusi, mida strateegiasse sisse kirjutada. Siinkohal kutse meie valla rahvale:

Mujal Euroopas on LEADER-tüüpi tegevustega aidatud ellu selliseid ideid, mis esmapilgul paistavad hullumeelsedki.

Tõstamaa valla elanikele - ettevõtjatele, mittetulundusühendustele ja sihtasutustele esindajatele korraldatakse koosolek LEADER-tüüpi tegevuste teemal esmaspäeval, 22. mail kell 15 - 17 Tõstamaa kultuurimajas.

Sellel koosolekul on võimalik avaldada oma mõtteid, soovide ja plaane, mis võiksid saada juba sel aastal projektivormi ja aastaks 2008 ka ellu viidud. Järgmiseks perioodiks, mis kestab aastani 2013 tuleb strateegia ja koos sellega tegevusplaani edasi arendada.

LEADER on Euroopas edukas

Vanades EL liikmesriikides on LEADER-tüüpi

tegevused populaarsed ja maaelu edendamisel palju kaasa aidanud. Pärnu Lahe Partnerluskogu jaoks on väga olulised Soome Suupohja samalaadse tegevusgrupi kogemused ja tugi. Sealsed inimesed on korduvalt meil külas käinud, samuti on meie piirkonnast käidud Soomes praktiliselt. Mujal Euroopas on LEADER-tüüpi tegevustega aidatud ellu selliseid ideid, mis esmapilgul paistavad hullumeelsedki - Soomes näiteks hakkas keegi edukalt puidujäätmetest „kassiliiva“ tootma, kuid hakkama on saanud ka noortemuusikali lavastamise ning kohaliku ajaloo jäädvustamisega CD-ROM-il, külamaja korramise ja palju muuga. Ikka eesmärgiks teha midagi, mida antud kohas varem tehtud pole. Esimesel taotlusperioodil saab Eestis olla projektide esitajaks ainult tegevusrühm. See tähendab, et viimane viib koostöös ettevõtjate ja mittetulundusühendustega läbi kõik tegevused, oma raha tuleb lisada vastavalt iga projekti iseloomule 10% või 50%. Edaspidi taotlejate ring laieneb ja partnerluskogu aitab projektide ettevalmistamisel ning elluviimisel.

LEADER-programm Eestis on väikeste viivitustega käivitumas. Oleme juba palju ära teinud, et sellest võimalikult palju kasu saada nii oma vallale kui partnerluskogu piirkonnale teravikuna. Jääb vaid üle loota, et eeltoodu lugejas huvi ja kaasalöömissoovi äratas.

Ootame osalema!

PLPK juhatuse nimel
Krista Habakukk

Kas elu Eestimaal väärrib päästmist ehk uppuja päästmine on uppuja enda asi

□ Mai alguses olin pea kaks nädalat Narvas. Ma ei olnud seal puhkusereisil, vaid ikka tööasjus. Õhtuti ma Narva peal eriti hulkumas ei käinud, sest esiteks ei tundnud ma seal end eriti turvaliselt ning teiselt poolt olin nagu tulnukas, kes räägib vale keelt, mõtleb valedest väärtustest lähtudes ja üleüldse on mingi imeklik inimene. Ja kuna ma end seal Venemaa-äärses paigas suhteliselt võõrana tundsin, oli minu parimaks kaaslaseks televiisor, mida vaatasin selle ajaga vist rohkem, kui Tõstamaal kuu ajaga kokku. Peamine, mis mind (imelik küll!) huvitas, oli elu Eestis ehk eesti rahvusest kodakondsete seas.

Tunnistan, et see elu, mida eestlased elavad on igavesti põnev. On suisa uskumatu mida meie oma inimesed meie omal maal korda saadavad: põletavad, tapavad, lubavad punalipupudel lehvida ja häbistavad iseendid lakku täis peaga „Võsareporteris”. Vaadates sellist ennasthävitavat käitumist tekib minus küsimus,

miks üldse Eestil lasta edasi eksisteerida kui sellest

Tegelikult toimub ju pidevalt üks ajurakkude hävitamine ja kaaskodanike närvide ning kõiksugu muude tajumismeelte kahjustamine.

maast ja inimestest mitte keegi ei hooli?

Võtame või näiteks kuulupõletamise, mis on sõna otseses mõttes maa räsimine. Paljud põlengud on alguse saanud hooletusest või halvast juhusest. Jah, ja samas on küllaga juhuseid, kus auväärsed kogukonna liikmed panevad omaenda ilusale välule tule otsa ja vaatavad südamerahuga pealt kuidas maa mustaks kärssab. Ja kui siis nendelt küsida, miks nad selle põlema panid, vastavad nad imesetunult, et põletasid ju vaid NATUKE kulu. Kahju, et neile ei mahu pähe fakt, et see natuke on hiljem kel-

legi suur töövaev punase kuke taltsutamiseks ja võib paljudele teistele muret ja närvikulu kaasa tuua.

Teise äärmusena võiks näite tuua inimeste enesehävituslikust käitumisest. On ilmselge, et alkohol on probleem. Sellest räägitakse ja kirjutatakse artikleid, aga probleem ise ei kao kuhugi. Vaadagem või meie oma kohalikku „Poepingi Klubi”, ikka ja alati on liikmed kohal ja solidaarsus on grupis vahel tugevam kui kõikidel külakogukondades kokku. Pealtnäha probleemi nagu polegi, vähemalt kõrvaltseisjale see silma ei pruugi hakata. Kuid tegelikult toimub ju pidevalt üks ajurakkude hävitamine ja kaaskodanike närvide ning kõiksugu muude tajumismeelte kahjustamine. Ma ei kavatsegi siin kedagi hukka mõista ning mis ma ise parem olen kui kah armastan mõne kahjustatud närvi- ja ajuraku veini sees aegajalt puhtaks pesta. Küsimus on pigem selles, kas me peale oma rakkude ja muude organite uhtumise mida-

gi muud veel teeme? Kas me teeme tööd või aitame naabrimeest? Kas püüame midagi kogukonnas korda saata või kasvõi iseenda heaolu nimel rohkem pingutada? Sest olgem ausad, elu ei seisne ainult selle hävitamises, vaid ikka paremaks tegemises ju!

Kokkuvõtvalt tahan öelda, et see Narvas oldud aeg oli mulle igati kasulik. Sain seda tavalist Eesti elu natuke eemalt vaadata ja selle üle tibake rohkem mõelda (aga ärge mõelge, et ma Narvat Eestiks ei pea. Pean ikka, aga ma kahjuks ei tunne seal eriti kedagi ja vene keelt kah ei räägi hästi). Ning järeldused on siis sellised, et kui me tahame oma elu parandada, siis peame seda ise tegema. Mitte keegi teine ei hoolitse meie eest ja ainult ise saame oma igapäevase tegevuse, väärtushinnangute ja hoiakutega muuta elu selliseks nagu soovime. Ja on meie endi asi, kas elu väärrib siin, kodus, Eestimaal, päästmist või mitte.

Liina Käär

Loodushoiutoetused tõusid

□ Poollooduslike koosluste esinemisaladel on vajalik nende ilme ja liigikoosseisu püsimiseks alade niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine, harvendamine või raadamine. Vastavalt määrusele tõusis näiteks tasu puisniidu hooldamise eest 2000 kroonilt 2380 kroonile hektarilt. Tasu kuni 1,5 meetri kõrguse tiheda võsa pu-

hastamise eest niidult või loopealselt oli kuni 3300 krooni, nüüd on see kuni 4620 krooni.

Eelmisel aastal sõlmitud loodushoiutoetuste ja -tööde rahadega hooldati ja taastati pool-looduslike kooslusi üle 18 000 hektari, kokku maksti toetusi 19 miljoni krooni eest. Tegevuse korraldamine on käesolevast aastast Riikliku

Looduskaitsekeskuse ülesanne, mis on samuti üheks põhjuseks, miks määrust muudeti. Toetust on õigus taotleda kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas poollooduslikku kooslust omaval kinnisasja maad õiguslikul alusel kasutaval maa kasutajal, maa omanikul või rentnikul. Vastav taotlus tuleb esitada Riiklikule Looduskaitsekeskusele. Toe-

tuste määrad olid püsunud muutumatuna neli aastat. Hinna tõstmine oli vajalik arvestades üldist hinnamuutust, eriti kütusehindade tõusu ning sellest sõltuvalt tööde maksumust.

Küsimustega pöörduda telefonil 5270190

Heiki Luhamaa

Ilmunud on uus raamat - Hermann Tõnissoo, laevakapten

□ Eesti meresõidu ajaloos on palju tuntud ja tähelepanuväärseid meremehi. Kindlana on nende seas kapten Hermann Tõnissoo. Arvan, et tema koht nende seas peaks olema kohe pärast admiral Pitkat, kellega koos ta osales Eesti Vabadussõjas.

Hermann Tõnissoo ei sooritanud pikki reise üle ookeanide. Tema tööpõlks olid rahulikud rannamere veed. Temast sai hüdrograafialaevade tuntud ja hinnatud kapten, kes tegi palju meie tuletornide ja meremärkide korrashoidmisel.

Asunud 1940. aastal Eesti ühe suurema ja auväärsema laeva, jäämurdja „Suur Tõll” kaptenisillale, tuli tal peagi üle elada meresõja raskeid katsumusi. Selles, et laev jõudis üle miine täis mere õnnelikult sihtkohta, oli kindlasti oma osa ka kapteni oskustel ja külmaverelisusel. Seejärel tuli tal aga veeta aastaid eemal mere-elust ja hingelises üksinduses Nõukogude Liidu tagalas, kauges kolhoosis.

Saabunud 1944. aasta sügisel tagasi kodumaale, sai temast Tallinna Sadama kapten. Tal tuli teha palju tööd sadama taastamisel ning selle tööse rakendamisel.

Oma elus ei leppinud Hermann Tõnissoo kunagi saamatute juhtidega, mõtlematute käskijatega. Tema põhimõtteks oli: „Enne mõtle, siis ütle ja tegutse.” See tekitas vastuolu tema otsese ülema, Tallinna Sadama ülema tegevuse ja korraldustega. Tagajärjeks oli Tõnissoo lahkumine muidu nii meeldivast tööst sadamas ning tööleasumine põhikohaga õpetajana Tallinna Merekoolis. Õpetajana töötas ta aastaid ka Tallinna Kallatööstuslikus Merekoolis.

Paljud tänapäeva vanema generatsiooni kaptenid ja tuntud merendustegelased on olnud tema õpilased.

Aastail 1952–1956 olin minagi tema õpilane Tallinna Merekoolis. Meenutan ikka tema nõudlikkust ja asjalikke seletusi. Ta ei tahtnud, et me ainult tuubiksime, ta eesmärgiks oli, et me mõistaksime õpitava aine sisu, saaksime kõikidest probleemidest selge ülevaate ning oskaksime seda hiljem kasutada merel oma töös.

Lugupeetud õpetaja, kelle tundides ei tulnud mõttessegi tegelda millegi kõrvalisega, oli meile suur eeskuju, niisugune laeva kapten, kelle sarnaseks me kõik tahtsime saada. Ta ei suhtunud meisse kui pois-tesse, kes juhuslikult tunnevad huvi mere vastu, vaid kui oma noortesse kolleegidesse, kes samuti hakkavad peagi kandma kuuekäistel kaptenitunnuseid.

Las noormees magab. Ju oli tal öö tormine.

Samas suhtus ta meisse väga mõistvalt. Mäletan, et korra, kui üks poiss peale öist küla peal käimist tunnis tukkuma jäi ja me teda vaikselt üles katsusime ajada, muigas õpetaja vaid ning lausus: „Las noormees magab. Ju oli tal öö tormine.”

Hermann Tõnissoo hobiks sai noorest põlvest peale laevamudelite valmistamine. Töötades Veeteede Valitsuse laevadel, valmisid paljud tema ilusamad ja hinnatumad mudelid. Ta on valmistanud kõige rohkem ja kõige kaunimaid laevamudeleid Eestis. Tema toredat kätetööd võime praegugi imetleda Eesti Meremuuseumis.

Lugupeetud lugeja, käesolevas raamatus saad sa hea ülevaate ühe rannapoisi kujunemisest tuntud kapteniks, austatud õpetajaks ja imetlusväärseks mudeli-meistriks.

Raamatu esimene osa hõlmab Hermann Tõnissoo elulugu alates sünnist tema elu lõpuaastateni, nii nagu ta ise selle kirja pani. Ta ei jutusta mitte ainult endast, vaid siit leiame ka palju huvitavat Eesti meresõidu ajaloo kohta. Oma elust on ta teinud märkmeid mitmel ajal. Nende põhjalik ja üksikasjalik kirjapanek toimus peale pensionile jäämist, 1960. aastail. Tekstis on tehtud vaid väheolulisi parandusi – laias laastus on ühtlustatud sõnakasutust, kuna erinevatel aegadel kirjandud sündmused on koondatud ühte. Nii on Tõnissoo oma tööd ja sõite jäämurdjal „Suur Tõll” pannud kirja eri aegadel ja isegi mitut moodi. Kirjavahetusest on ära toodud Marie kirjad temale ja ka tema ainuke säilinud kiri Mariele ning ka üks kiri vennalt.

Koostajapoolsed selgitavad märkused on toodud tekstis sulgudes ja kaldkirjas. Hermann Tõnissoo materjalid asuvad Eestis Meremuuseumis mitme erineva fondinumbri all, põhiline osa küll fondis nr. 1819. Raamatu teine osa kirjeldab Tõnissoo tööd laevamudelite ehitamisel, samuti on ära toodud ka tema õpetused noorele mudeliehitajale. Raamatu lõpust saame lugeda Hermann Tõnissoo tuntumate õpilaste mõtteid ja mälestusi temast.

Raamatu andis välja kirjastus SE&JS. Head ja huvitavat lugemist!

Koostaja
Ants Pärna

Katkend raamatust

/- - /

□ Mutid, kaks tükki üksteise otsas, lastakse loogakujuliselt vette võimalikult tasakesi – näiteks A juurest punkti B. Siis võetakse mütt, niisugune puust nuiake pika varre otsas ja lüüakse paadi külje alla, nii et vee põrutamine võtab paadi värise-ma, kusjuures sõutakse nii kiiresti kui saab suunas, nagu nooled näitavad. Ja kohe võetagu mutid paati A-st kuni B-ni – mõni kala ikka vahest on muti sees, ja jälle edasi mööda kallast.

Mütt kujutab endast väikest 10-cm läbimõõduga puunuiakest, mille alumine äär on pisut laiem pealmisest, justkui hobuse kabi. Selle mütaga lüüakse vee sisse 30 cm sügavune õhu sammas. Vesi jookseb ümberringi kokku ja põrutab vett.

Tol päeval läksime laidu kaldale, saime mõned havid. Havid olid nii kaldas, et pidid mööda kuiva maad käima ja neid mütaga ehmatama. Õnnetuseks olid meil vanad mutid. Kui suur haug suure hooga ujus, siis läks mutist läbi, ainult suur auk jäi järgi. Väiksemaid ainult saime kätte. Huvitav, mis võim ajas need kalad nii kaldasse, et mõnel oli pealagi veest väljas. (See oli enne müristamist ja W-tuulega.)

Päras poole, kui juba madrusena sõitsin, olime Manija väinas Anilau juures vaiksa ja vastutuule pärast ankrus. Läksime laidu pardipesi otsima. Mitte ühtegi ei leidnud. Madalas vees (umbes meeter) sõites oli näha suur angerjas mere põhjas. Pea ja saba adru all,

aga keskpaik lahti. Lõin aerulabaga. Tahtsin ta pooleks lüüa. Kõigest jõust andsin, kuid nahk jäi terveks ja tagumine pool oli paralüseeritud, kuid esimeste uimedega tasakesi ujus edasi. Peitis uuesti pea muda alla. Teise löögiga alles sain ta kätte. Marineerimise kunsti meist keegi ei teadnud, Keetsime ta soolase veega ära ja kolm päeva nelja mehega sõime, enne kui otsa sai.

Minu viimane kalapüük oli just enne pulmi 1918. aastal. Läksime Oskariga (naise vennaga) mõrdu vaatama. Üks ainus väike

haug oli mõrras. Tuul oli soodus. Jäime landiga kalu püüdma või nagu öeldakse, „vedeldama”. Oskar istus oma landiga keskmise piida peal ja hoidis nõõri käes, ise vaatas ettepoole. Ma siputasin nõõri ahtri poolt, kui Oskar hakkas kiiresti nõõri sisse kerima. Alles siis ütlesin, et mina vigurdasin. Mõne hetke pärast Oskar ütles „ära mäsä”. Taipasin kohe, milles asi. Kahekesi tirides tuli suur havipurakas, suu laiali lahti kui hundil, isegi aitas kaasa ujuda, et nõõr liig pingul ei oleks. Ju tal ikka nii valus oli. Haug oli täitsa vaikne. Haapasin kidad kinni ja tõstsin paati. Oskar oli väga kiire. Kott havile pähe ja ise kõhuli otsa. Tükk aega maadles temaga, enne kui rauast paaditulliga pähe koputades haug taltsaks jäi ja sai ta kotti toppida, muidu oleks ta paadist välja hüpanud.

Kord sügisel kodus ema juures olles jäi õhtupoole meri peegelsiledaks. Lükasin paati aeruga mööda lautrit mere poole. Korraga näen – suure kivi kõrval seisab havipõrakas. Paat läks hooga mööda. Võtsin ahingu ja raiusin havi selga. Hoidsin natuke aega vastu põhja kinni, kuni suur rabelemine vaiksemaks jäi, siis tõstsin paati. Umbes 10 kg kaalus. Tegin suure ringi.

**Tükk aega
maadles temaga,
enne kui rauast
paaditulliga pähe
koputades haug
taltsaks jäi.**

Mõne üksiku ahvena nägin, kuid kätte ei saanud ühtegi. Kuid nägin, kui tubli on angerjal tagumine käik. Paat liugleb tasakesi, angerjas ei pane tähele. Järsku näeb, et paat juba pealae peal. Saab aru, et „esimene käik” on ohtlik ja annab kohe „täiskäik tagasi”. Kui merepraktikas loetakse tagumise käigu efektiivsuseks keskmiselt 70% esimesest käi-

gust, siis angerjal on see 100% või vahest veel enamgi. Kui juba sõitsin a/l „Loodil” kapteniks, siis vahest harva sain Tõstamaa all puude laadimisel ahinguga mõne angerja, kui juhtus vaikne ilm olema.

Kord suvel läksin Kõõrsale. Läksime vanaperemehega järve peale. Siis oli järvepind alles alla laskmata. Kari tihedaid ja üks harv mutt kaasas. Järves tegime ümber kõrkjasaarekese muttidest ringi ja keskelt kui diameeter käis läbi harv mutt, kuhu suuremad kalad sisse kinni jäävad. Keskel mütaga kohutasime vähe. Saime üle 30 kilogrammi väikesi ahvenaid ja särgi selle loomusega.

Tõhela järv on ju võrdlemisi väike, umbes paar ruutkilomeetrit. (Tegelikult 4,1 km². A. P.)

Vahest kuni 30 paati korraga püüdnud. Iga paat sai ikka oma „paraja noosi”.

Jõukus-rikkus ei ole looja poolt ühetasaselt jaotatud. Maapind on Tõhelas rikas. Vili kasvab hästi ja ka järv on kaladerikas. Järvest toodi kalu nagu aidast. Öeldi: „Vanaisa, värsked kalad kodust otsas!” ja vanaisa läks neid kui aidast tooma. Merelt küll nii kergesti ei saanud.

Hermann Tõnissoo, laevakapten 328 lk, kõvad kaaned ümbrispaberiga

Teine raamat sarjast „Eesti kuulsad kaptenid” sisaldab legendaarse laevakapteni Hermann Tõnissoo (1890–1974) mälestusi tema nooruspõlve Eestist, õpingutest merekoolides, meremehe elust läbi aastakümnete, tööst Tallinna Sadama kaptenina ja merekooli õppejõuna.

Kapten Tõnissoo on elanud mitme riigikorra ajal ning sõitnud kahekümne kolmel laeval. Omaenese kätega valmistatud 63 laevamudeliga on ta kindlasti ka Eesti suurim mudelimeister.

Mälestusteraamatule lisavad erakordsust ajaloolised fotod ning kapten Tõnissoo joonistused ja skeemid á la „teeme ise laevamudeli” või kuidas jäämurdja „Suur Tõll” sõja ajal torpeedode käest pääses.

Esimene raamat sarjast „Eesti kuulsad kaptenid” – Otto Meier, eestlane – ilmus SE&JS-i väljaandel 2004. aastal.

TLJLS X Särjepäevad Hiiumaal 5-7 mail 2006.a

□ Mai algus... ja üks seltskond inimesi seab üha tihedamini kalapoodides ja nopib tarkusi kalandusalastelt netilehekülgedelt, sest algamas on ju järjekordsed Tõstamaa Lusti Ja Lõbu Seltsi Särjepäevad! Seekord siis jälle Hiiumaal.

Reedeõhtusele praamile on kokku sattunud üsna suur hulk konkurente. „Missussiga püüad?” on üsna aktuaalne teema. Levib kuuludus, et kangemad mehed-naised on juba eelmisel õhtul Hiiumaale kihutanud, et kohalikel jõgedel harjutamas käia ning kõige parem sööt ja taktika leida. Ette rutates võib öelda, et see harjutamine tegi nii mõnegi meistriks.

Reedene õhtupoolik kuulub pillimängu ja laulu seltsis, sest ega Taitsi Tepo lõots ja Tiituse kitarr ju vaikselt nurgas malda istuda. Ööpimeduses viib Marek läbi traditsioonilise viktoriini, kasutades võistlejate elimineerimiseks küll üsna ebatraditsioonilisi vahendeid – ei piisa õige vastuse teadmisesest, tuleb olla õigel ajal õiges kohas. Lõpp

hea, kõik hea – ka kaotajad on lubatud homme starti. Ja kuna start on vara, siis hommikuni pidu ei peeta.

Laupäeva hommik algab päikesepaiste ja suure sagimisega. Nii mõnigi näikse tegevast võileibu kaasa tervele meeskonnale. Kahtlustatakse, et keegi hakkab neid näljastele jõe ääres müüma. Kahtlused osutuvad asjatuks, kalamehed on lihtsalt suure isuga.

Kell 9.00 antakse start. Autod vuravad väravast välja jõe äärde. Kohale jõudes selgub, et sinna jõe äärde on vuranud ka pooled kohalike autod ja iga püüdja peab läbi ajama üsna limiteeritud maa-alal. Aga hea uudis on see, et jõe põhi kubiseb kaladest, ole ainult mees ja püüa nad välja. Lubatud on üks käsiõng ühe konksuga, seda käib kontrollimas ka kohalik kalakaitseinspektor hr. Viljar Varblane. Satub viisakasse sõnavahetusse ka meie Presidendiga kes temalt pildiga dokumenti küsib ja kutsub oma masinasse Kaberneeme Krahvi, pealik naaseb siiski ilma

trahvita kolme konksu eest ja on oma kommentaarides üsna tagasihoidlik: „Ajasin talle oma juttu”. Eelmisel päeval olla kohalikud põlvini vees lausa kalu välja pildunud, meie sellist taktikat ei kasuta. Veelgi enam – Argo kasutab „avatud sumba” taktikat – ligi pool võistlusaega püüab ta kalu ja viskab need sumpale alumine ots on lahti jäetud! Sellega pälvib ta Marek Strandbergi nimelise Rohelise kalastaja auhinna. Tema püütud kalad pääsesid seekord vaid ehmatusega.

Jõgi on kohati vaikne, allpool läheb vool kiireks ja seal püüdmine nõuab omaette oskust. Aga oskused on olemas ja just sealt jõeosast tulevad võidunaised (mitte segi ajada terminiga võidumehed!).

Kell 16.00 on võistlus läbi ja saak peab olema üle antud. Kohtunikebrigaad on armuline ja lubab ka 16.05 finišeerunud kalameestel saagi üle anda. Ilmselt seetõttu, et need hilinejad ei kujuta endast mingit ohtu esikolmikule, isegi mitte esikümnesse ei ole neil asja.

Algab närvesööv kaalumise-mõõtmise-kalavenitamise protseduur. Tõde on karm. Mehed seisavad longuspäi ja jälgivad esikolmiku kujunemist... naised, naised, naised. TLJLS X Särjepäevad võitis Epp sargede kogukaaluga 8,5 kg, talle järgnesid Külli, Lea ja Anett. Ja siis tuli esimene mees – 5. koht Alar. Alar päästis siiski meeste au, püüdes suurima kala säina. Heeringa tiitli sai oma sumbatrikiga kuulsust kogunud Argo.

Peale tulemuste selgitamist minnakse ühismatkale Sõru jahisadamasse ja seejärel oli võimalus nautida sauna. Mõnele oli see väsitav, mõnele värskendav. Õhtupoolikul naudime Argo suurepärase grill-liha ja taas algab laul ja pillimäng.

Pühapäeval on käes aeg lahkuda ja loodetavast ootab Hiiumaa meid ka järgmisel aastal sama saagi-girohete jõgede ja ilusa ilmaga.

Kirja pani
Kersti

Näiteringis hüppasid hiired ja kargasid kassid

▣ Järjekordne õppeaasta hakkab lõppema, otsa saab ka meie järjekordne näiteringiaasta. Taas kord oleme saanud unustamatute, põrutavate ja natuke vähem põrutavate tegudega hakkama ja kõige tipuks on meiega liitunud selline tore tegelane nagu Trupi Vaim.

Aasta algas rahulikult. Vahest liigagi rahulikult. Palju tegime lihtsalt hääleharjutusi ja muud sellist. Suure vaevaga valmis meie jõulunäidend, mis meile endalegi üllatuseks meeldis paljudele.

Märtsi keskel osalesime Pärnus teatripäeval. Meie vanuseklassis oli hämmastavalt vähe osavõtjaid, peale meie osales veel üks näitetrupp. No nii palju konkurente poleks nüüd küll vaja olnud! Tihedas rebimises saavutasime auväärsse teise koha, millest kahjuks ei piisanud riiklikule teatripäevale jõudmiseks. Žüriil jagus meile hulgaliselt kiidusõnu ja kinnitati, et Pärnumaa kaks näiteseltskonda olnud kõvemad tegijad kui mõneski teises maakonnas osalenud trupid. Ega's midagi! Auhinnaks saime viis piletit Endla etendusele "Rehepapp". Otsustasime, et kedagi eraldi saatma ei hakka – maksime natuke juurde

ja käisime kõik teatris!

Kevadvaheajal osalesime Muugas mõisakoolide teatريفestivalil. Esimene pilk koolile jättis kõigil suud lahti. Kas see ongi siis see paljukiidetud mõisakool? Appi! Täielik vastand meie koolimajale! Esimest šokist üle saanud, sättisime ennast ettenähtud klassiruumi mugavalt sisse ja asusime kooliga tutvust tegema. Majas ringi vaadates ei tundunudki see enam nii kohutav. Saali seintel olid suured peeglid ja maalid, kitsas keerdtrepp tundus kuidagi kodune. Põlunud sellel koolil tegelikult ju häda midagi, lihtsalt remont oli veel pooleli.

Ekskursioon läbi, mindi välja poodi otsima. Meie õnneks oli see üsna lähedal.

Etenduste kohta ei osanud algul midagi arvata, igaüks oli omamoodi erinev ja tore. Paljude tavaliste etenduste hulgas torkasid silma ka mõned erilised pärlid, mille hulgast enustasime võitjat. Ürituse juhtide kohta võiks öelda, et nad oleks võinud kõvemini rääkida. Vaikse hääle tõttu jäi palju nende jutust arusaamatuks.

Õhtusel autasustamisel oli õhk põnevusest ja ootusärevusest paks. Paljud

ootasid ja lootsid, kuid võita sai ainult üks. Meie omandasime rahuliku südamega parima grupivaimu ja õp Eve parima juhendaja tiitli. Virumaa Teataja kirjutas meie kohta: "Etendus "Hiir hüppas ja kass kargas", mis põhines laste liisusalmidel ja eesti rahvalauludel, kanti ette nii ühtlaselt kõrgel tasemel, et tavakohane parima poisi ja tüdruku auhind jäigi välja andmata. Preemia sai hoopis tegelane, kellele pandi nimeks Trupi Vaim." See oli päris suur tunnustus, arvestades teiste äramainitud koolide taset. Pärast autasustamist algas disko, kus me rokkisime poole ööni.

Järgmisel päeval toimusid õpitoad, kus teiste truppide juhendajad näitasid meile uusi ja põnevaid ülesandeid ja harjutusi. Festivali lõpetas õpitubade juhendajate tänamine.

Jõudnud elusalt ja tervelt Muugast tagasi, korraldati koolis näitemängualane võistumäng vanematele klassidele. Osa võttis viis klassi. Koduse ülesandena valmistati ette Tõstamaa kooliga seonduv reklaam, ette antud lausetega ja "elav kunstiteos" oma võistkonna

liikmetest, selle juurde käis ka kommentaar. Kohapeal anti ülesanneteks vedada herneid kõrrega mööda saali ringi, jutustada loosiga tõmmatud kahe sõna kohta nii, et suunurgad vahutasid, pantomiimis sõnu seletada, kedagi teatud-tuntud inimest parodeerida, tantsida oma kujuteldava partneriga ja ennast taevani kiita. Kõik osavõtnud leidsid andekaid lahendusi, kuid kokkuvõttes tunnustati siiski parimateks 11. klass, 8.a klass ja 9. klass. Kõiki teatrimängus osalejaid premeeriti väikeste auhindadega.

Järgmisel päeval korraldasid näiteringi liikmed ise õpitubasid 1.-6. klassi õpilastele. Enda arust saime päris hästi hakkama, ka tagasiside nooremalt oli üsna positiivne. Selliseid üritusi võiks rohkem korraldada!

Viimane esinemine oli lastevanemate koosolekul. Päris tore vaadata naerust rõkkavat saali, kes ei lasknud ennast häirida väikestest apsidest.

See hooaeg siis sedaviisi. Elame, näeme, mis järgmisel aastal juhtuma hakkab. Te veel kuulete meist!

Evelin Leerimaa

Reedel, 26. mail kl. 20 Tõstamaa mõisas

**Hiir Rahvusvahelise Koori-
festivali Maapäeva Kontsert**

Sinevad naiskoor "Seelo" ja Tiidigi nim. meeskoor
Saad tasuta elamusel!

Laupäeval, 3. juunil kl. 14 Tõstamaa laululaval
(vihma korral rahvamajas)

**LASTEKAITSEPÄEV
TÕSTAMAAL**

Enneolematu lastekontsert koos ans.-ga
"Tule Taevas Appi"

Lasteaia laste joonistuste näitus teemal "Unistus lasteaia
mänguväljakust". Piknik ja lõbusad mängud. Tule kogu pere-
ga! Üritust toetab Tõstamaa Vallavalitsus ja MALEV

Lasteaias toimus Ökokrati nädal

□ Lasteaed osaleb juba kolmandat aastat keskkonnanahariduse projektis Ökokratt. Selle liikumise idee seisneb selles, et täiskasvanutele püütakse laste kaudu selgitada oma kodukoha keskkonna olukorda. Nüüdseks on osalejaid juba 14 maakonna 51 omavalitsuses. Tänavuse nädala teema oli "Kes elab vees?". Vastav koolitus toimus Soomaal. Kahjuks ei olnud võimalik seal osaleda, kuid MTÜ Ökokratt juhatuse esimees Priit Adler tõi meie lasteaias vahendid ise Pärnusse.

25.aprillil tuli meile külla kalur Raul Kaljurand. Tore, et ta väga töörohkel perioodil leidis aega ja tutvustas lastele oma rasket ning huvitavat elukutset. Kaasa võttis ta koguni kalapaadi koos varustusega. Samuti osa eelmise päeva liigirikast kalasaagist. Nii oli võimalik näha haugi, koha, siiga, vimba, lesta, ahvenat, kokre, kiiska, tinti, emakala. Selgus, et paljude meie laste vanaisad, isad ja onud on samuti kalamehed. Mõned lapsed on ise võrgust kalu välja võtnud. Lõpuks näitas onu Raul, kuidas meisterdada käsiõnge. Sarapuutoki otsa sidus ta tamiili, seejärel õngekorgi, raskuse ja konksu. Lapsed teadsid, et konksu otsa pannakse vihmauss ja siis võibki jõest särgi püüdma minna.

Teisipäeval läksime koolimajja akvaariumit vaatama. Selle eest hoolitseb tädi Luume. Tema meile selgitusi jagaski. Kõige rohkem torakasid silma kaunid kuld-kalad. Pikkade vuntsidega põhjakoristajaid tuli natuke ergutada, sest nad magavad päeval. Akvaariumikalu toidetakse hommikuti spetsiaalsete graanulitega, mis olid küll väga ilusat värvi, kuid nuusutades tropsi tegid lapsed ökk... Kui kaladele liiga palju toitu pannakse, siis vesi roiskub. Et vett vahetada saaks, tuleb kalad kahvaga kinni püüda. Kõik

kuuldu ja nähtu oli väga huvitav. Lõpuks viis tädi Luume meid veel õues ühe puu juurde. Puu tüve sees oli 9 auku. Naljatades nimetas ta seda ühiselamuks.

Kolmapäeval sõitsime bussiga Ermistu järve äärde, kus meid juba ootaski Aare Tutt. Võtsime kaasa suure kahva, millega onu Aare püüdis väikesi kalu, järvetigusid ja ujureid. Muuseas, viimaseid nägin ise elus esimest korda. Suure purgi sees võisime neid siis luubiga uurida. Hiljem laskime nad järve tagasi. Järves elavad järvekalad: haugid, ahvenad, linaskid, särjed ning angerjad. Kergelt mudamaitsekalu püüavad harrastuskalurid aastaringelt. Järve ääres on onu Aare kohanud naaritsaid ja kopraid, väga palju nastikuid ja rästikuid. Järvel pesitsevad ka mitmesugused veelinnud. Kaugemal ujusid luiged. Veel räägiti meie Ermistu mudast, näidati mudatooteid, saime muda nuusutada ja näpuga

katsuda.

Nädala jooksul sõime lasteaias mitmesuguseid kalatoite. Kokatädi küpsetas heigifileest tõeliselt maitsvad kalakotletid, tegi suitsutursast kalasalatit ning kasutas leivakatteks sprotte ning kalakonserve. Kahjuks ei ole lastel suhted kalaroojadega mitte kõige paremad. On muidugi neid, kelle kodudes peetakse tervislikust kalast lugu, kuid nii nagu täiskasvanute seas, leidub lapsigi, kes kalast ei hooli.

Reedel panime saali üles näituse nädala jooksul valminud joonistustest, voolingutest ja kleepetöödest. Vanema rühma Raimondi isa toodud angerjamõrd kaunistati aga paberist kaladega. Autasuks said kõik lapsed Ökokrati tänukirja, kleepsu ja õhupalli. Loodame, et keskkonnapäevast saadi uusi teadmisi. Täname kõiki, kes meid abistasid!

Vanema rühma lastega käisime ka sel aastal met-

sa istutamas, seekord istutasime mände. Suur tänu onu Heinole, et ta on usaldanud meile nii vastutusrikast tööd. Vanematest olid abiks Tiina Lehtla-Hannus, Lembe Veskimägi, Signe ja Sirje Saare ning juba kolmandat aastat Malle Maruse.

Selles kuus on veel tulemas laste poolt väga oodatud "öörühm", politseipäev, kevad- ja lõpupidu, ekskursioon... Lõpetuseks tahaks paluda, et vanemad, kes soovivad järgmisel aastal oma last meie lasteaeda tuua, helistaksid või tuleksid ise kohale. Tahaks väga rühmad jaanipäevaks kompileerida.

Aita Lind

lasteaias juhataja

2006 aasta puu on paju

□ Minu ülikooliaegne armastatud õppejõud Viktor Masing (kahjuks juba manalamees) algatas 1996 aastal toreda traditsiooni valida igaks aastaks oma puu. Esimene oli kadakas. Tänavu valiti puud juba kümnes kord.

2006 aasta puuks sai internetiküsitluse põhjal paju. Pajusid on üle kolmesaja liigi. Pajud on kahekojalised puud ja põõsad. See

tähendab, et ühel põõsal on ainult kollaste tolmukatega isasõied ja teisel rohekashallikad piklikud rippuvad emasõied. Esimese kevadise õitsejana pakub paju mesilastele kevadmaiust. Pajude perekond on sajandite vältel eestlastele pakkunud materjali korvide ja viiskude valmistamiseks. Pajukoort on olnud tõhusaks ravimiks reuma, palaviku ja valude

vastu. Ka aspiriini valmistamiseks kasutatakse pajukoort. Rimmelgadki kuuluvad pajude hulka, kuid kõige uhkemaks puuks peetakse rippuvate okstega suursugust hõberemmelgat. See kaunis puu sobib kaunistama koduõue, et alati saabudes tervitada tulijat.

Efeline

KUHU MINNA

Reedel, 26. mail kl. 20
Tõstamaa mõisas
VI RAHVUSVAHELISE KOORIFESTIVALI MAAPÄEVA KONTSERT
Esinevad naiskoor "Leelo" ja M. Lüdigi nim. meeskoor
Saad tasuta elamuse!

Laupäeval, 3. juunil kl. 14
Tõstamaa laululaval
(vihma korral rahvamajas)
LASTEKAITSEPÄEV TÕSTAMAAL
Enneolematu lastekontsert koos ans.-ga
"Tule Taevas Appi"
Lasteaia laste joonistuste näitus teemal "Unistus lasteaia mänguväljakust"
Piknik ja lõbusad mängud.
Tule kogu perega!
Üritust toetab Tõstamaa Vallavalitsus ja MALEV

Laupäeval, 10. juunil
POOTSI LAAT

Reedel, 23. juunil
TÕSTAMAA JAANITULI

Laupäeval, 24. juunil
SELISTE JAANITULI

Igal maal on oma ott...

□ Tõenäoliselt paljud teavad, et armastan tihti ja pikalt metsas uidata ja põõsa varjus loomi passida. Erandiks ei olnud minu jaoks ka 1.mai, mil autoga Suurde metsa suundusin. Sõitsin metsavalhel suhteliselt aeglaselt, kuni järsku märkasin oma hämmastuseks keset üsna tihedalt söidetavat teed lebamaskitse. Siunasin mõttes mugavat autojuhti, kes ei olnud vaevunud liiklusohvrit tee pealt ära koristama. Pidasin auto kinni ja mõtlesin, et koristan surnud metslooma ise ära. Aga nähes milliste roiskumistunnustega loom oli ja

teades, et mul puudusid nii kummikindad, kilekotid kui muu vajaminev kraam, jätsin asja sinna paika.

Kuna kitse ma ära koristada ei suutnud, jätsin korjuse tee peale ja sõitsin edasi, kuni leidsin ilusa koha, kus veidike ringi jalutada. Peagi leidsin ühe raiesmiku servast ära näritult üsna värsked põdrakondid. Vaatasin neid konte mõnda aega, jalutasin ning tasapisi hakkasin mõtlema, et äkki see surnud kits, mis tee peal oli, ei olnudki auto alla jäänud...

Pidasin mitu tundi aru ja vastu õhtut otsustasin asja uuesti uurima minna. Teel

metsa kohtasin naabrimees Heinot, kes minu juttu kuulates pead vangutas ja arvas, et nii söidetaval teel küll üks kits kaua vedeleda ei saa. Läksime koos asja lähemalt uurima. Kohale jõudes selgus, et vahepeal oli korjus juba teeserva lohistatud ja veerandi võrra väiksemaks söödud. Nagu visiitkaardiks olid teele jäetud karu käpajäljed. Naabrimees mõõtis eluka tagakäpa pikkuseks 29 cm ja laiuseks 16 cm! Tema sõnul olevat tegemist ikka väga suure isendiga, kes lisaks taimetoidule ka loomseid palu armastab.

Passisin samal õhtul kuni pimedani kitsekorjuse

lähistel lootuses see suur ott pildile püüda. Minu suureks pettumuseks karu lagedale ei ilmunud. Platsi tuli hoopis üks ilus rebane, kes kitsepraest oma osagi maiustada sai.

Kogu loo kokkuvõtteks tahan öelda, et karu marjulistele konkurentsi ei paku, sest eelpool toodust on selge, et ott armastab pigem liha. Ja Tõstamaa võib rahumeeli Ruhnuga konkureerida, et kellel siis ikka on suurem ja ägedam ott.

Erutavaid kohtumisi
karuga soovides,

Eve Käär

OLEV PUUSILD
03.06.1930 – 26.03.2006

HELJU TELL
13.04.1922 – 26.04.2006

ALBERT VOKK
08.10.1933 – 07.05.2006

**Manija saarel on
võimalus tellida
traktoritöid.**

**Soodushind Manija
elanikele
150 krooni tund.
tel 56 454 316.**

Maikuu hällilapsed

ALEKSANDER MÄNDLA	91	LAO KÜLA
VIKTOR ROOS	83	TÕSTAMAA ALEVIK
MARIA KAROTAM	80	LÕUKA KÜLA
ELMAR HINDRIMÄ	79	ALU KÜLA
SINAIDA MIKK	78	KAVARU KÜLA
JUTA RÄHN	77	MÄNNIKUSTE KÜLA
LEMBIT KALBACH	75	TÕHELA KÜLA
VALENTINA HEINMAA	74	TÕHELA KÜLA
LEIDA VERTE	71	TÕSTAMAA ALEVIK
ENE EENSALU	65	SELISTE KÜLA
ENDEL KRUUSIMÄGI	60	LÕUKA KÜLA
KALJU PAVLOV	55	TÕSTAMAA ALEVIK
HEIKI HEINDLA	50	KASTNA KÜLA
EDGAR JUURIK	50	ERMISTU KÜLA

TEADE

Detailplaneeringu algatamine

Tõstamaa Vallavalikogu algatas 28.04.2006.a. istungil otsusega nr. 40 Tõstamaa vallas Pootsi külas asuva 4,8 ha Mereranna maaüksuse detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Detailplaneeringu eesmärk on maaüksuse kruntideks jagamine suvilate ehitamiseks ja nende sihtotstarvete määramine.

**Kihnu Väina Meresõja ja linnuõhulubi Buteo
korraldavad 27. mail**

**Linnuõhulubi kuulamise hommiku
Tõstamaal**

**Käiku juhib ja linnuõhulubi õpetab Eedi Lelov.
Koguneme kell 7.00 Tõstamaa surnuaia väravas.**

SPORT

Võrkpall

29. aprillil osalesid Tõstamaa võrkpallurid naabervalla Varbla traditsioonilisel võrkpalliturniiril kus nii nais- kui meeskondi osales neli. Naiste arvestuses tuli võitjaks Tõstamaa koolitüdrukute võistkond, kus mängisid Imbi Alpius, Grete Adler, Merlin Miido, Karoliina Kask, Kätlin Jürgens ja Kristel Jürgens. Tõstamaa naiskond, mängisid Ivelin Midri, Kristiina Lepik, Kärt Jürgens, Evelin Liländer, Lagle Adler, Marilyn Tetsmann, pidi leppima neljanda kohaga. Tõstamaa meeskond tuli teiseks. Võistkonda kuulusid Janek Jaansoo, Valvo Volgerad, Aro Kütt, Kaupo Põltsam, Ago Adler, Harli Käär ja Toomas Rõhu.

Jüriöö jooks

Traditsioonilisel Tõstamaa jüriöö jooksul osales sel aastal vaid kümme võistkonda (aastaid tagasi oli võistkondi üle kolmekümne). Võistkonnad olid jaotatud vanusegruppidesse koguvanusega kuni 60, 61-90, 91-180 ja üle 181 aasta.

- (91-180 I) JUHUSLIKUD Rain Kaljurand, Kuido Killing, Koidu Killing, Elke Kapak, Marilyn Tetsman, Siim Sepp
- (91-180 II) M.A.L.E.V II Joel Pulk, Ain-E. Karlson, Lauri Sahtel, Epp Tuisk, Kätlin Jürgens, Malle Seppor
- (61-90 I) TK 6 Laura Pärna, Triin Palmiste, Liis Lehtla, Karl Tilk, Taavi Marus, Rain Alasi
- (üle 181 I) LILLEKE Liia Oidjärv, Evelyn Liländer, Maris Marus, Üllar Marus, Ülo Marus, Toivo Marus
- (61-90 II) ANDRA Leenu Aava, Ly Härm, Maria Sutt, Karl Sutt, Karl Kalda, Paul Tilk
- (91-180 III) TÕSTAMAA ISETORMAJAD Elar Oidersalu, Brethy Bunner, Andres Kolju, Karoliine Kask, Risto Jürgens, Kristel Jürgens
- (91-180 IV) M.A.L.E.V Raili Käär, Ats Käär, Venno Press, Tiina Sahtel, Heili Timm, Alo Adler
- (61-90 III) KAKUKE Keiu Andreson, Lyandra Pärnaste, Kristjan Kase, Tauno Paalberg, Kaarel Kase, Helar Martson
- (91-180 V) KIIRE LINNUGRIIP Signe Heindla, Maila Heindla, Andres Kalbach, Ingvar Kalbach, Maria Kalbach, Teele Tinast
- (kuni 60 I) NUBLU (23) Ingrid Jelisejev, Elina Jelisejeva, Teele Tõnisson, Alice Teki, Siiri Heindla, Janno Pavlov